

I Kabuls utkanter ligger Khargadammen. Här bedriver

Torsk på

Afghanistan-nytt träffar

TEXT & BILD: MALIN LAGER

Trots att det finns tillgång till både sjöar och vattendrag i Afghanistan är det svårt att köpa inhemsk fisk i de lokala bazarerna. Den största delen av fisken som säljs är importerad från Karachi i Pakistan och endast en liten del kommer från de lokala sjöarna i Afghanistan. För att försöka öka fiskbeståndet i landet har Jordbruksministeriet, med finansiell uppbackning av franska myndigheter, tagit initiativ till ett fiskodlingsprojekt. Det drog igång i oktober förra året.

Khalilullah Frogh är ansvarig för projektet och tillsammans med 13 andra kolleger driver han den nyöppnade fiskodlingsanläggningen som ligger belägen vid foten av den konstgjorda Khargadammen, sex kilometer utanför Kabuls stads-

en man vid namn Khalilullah ett fiskodlingsprojekt.

karp och forell

en fiskodlare utanför Kabul

kärna. Med sina 17 års erfarenhet som ingenjör, och med en rad olika kurser i fiskodling, är han en av de få experterna i landet.

FÖRSÖKEN ATT BEDRIVA fiskodling i Afghanistan är inget nytt. Det är tredje gången gillt för fiskodlingen vid Khargadammen som åter är redo för nystart. Syftet med projektet är att odla upp så kallad sättfisk.

– Vi odlar inte fisk för att sälja som matfisk att äta utan vi föder upp och säljer fiskar som kan växa sig stora hos de lokala fiskodlarna, förklarar Khalilullah.

Nästa steg är att fiskodlarna säljer fisken vidare till de lokala handlarna och därigenom genererar det en inkomst för odlarna.

Fiskodlingsanläggningen byggdes redan 1966 av de afghanska myndigheterna och var i gång ända fram till

1982. Verksamheten låg sedan nere i fyra år för att 1986 åter dra igång igen.

Den efterföljande perioden drabbades sedan Khargadammen och det omkringliggande området av en rad katastrofer. Khalilullah berättar;

– Under torkan, 1999, gick det inte längre att odla fisk. Alla fiskar dog. Men odlingarna kom igång igen. Men snart förstördes fiskodlingarna än en gång. Denna gång av USA:s bomber.

På bakgården utomhus finns åtta stora pooler gjutna i betong och i den nyrenoverade huvudbyggnaden finns förutom kontorsrum för personalen även ett laboratorium, ett foderrum och ett kläkningsrum.

Satar Ayoobi arbetar som teknisk rådgivare på anläggningen och visar stolt upp det nya kläkningsrummet, där 18 så kallade kläckrännor med genomrinnande vatten fungerar som

hem för tusentals småfiskar. Han berättar att den befruktade fiskrommen läggs ned i kläckningsrännorna för att kläckas. Sedan vistas fiskynglen fram tills de är stora nog att förflyttas vidare till de större utomhuspoolerna.

– De här fiskarna är 45 dagar gamla och de kommer från fiskrom importerat från Iran, säger Satar och pekar ned i en kläckningsränna. I framtiden är det meningen att vi själva ska sköta själva befruktningsprocessen och producera egen fiskrom till odlingen.

I fyra av de åtta utomhusbassängerna simmar ytterligare hundratusentals småfiskar runt.

– Vi hade inte tillräcklig plats inomhus för alla fiskar. De som lever i utomhuspoolerna är lika gamla som de inne i huset men har det inte lika bekvämt, säger Satar och skrattar.

Efter att fiskynglen kläckts matas ►

Satar Ayoobi tittar till småfiskarna i kläckningsrummet.

► de 8-10 gånger om dagen för att växa sig stora. Fiskfodret består av små pellets som innehåller bland annat ägg, vitaminer och mjöl.

– Våra fiskar har inte växt färdigt än. De är inte redo att säljas förrän till våren, säger Satar.

På grund av de olika klimatzonerna i landet bedrivs det två olika typer av fiskodlingar; kallvattenodlingar och varmvattenodlingar. Det största antalet varmvattenodlingar finns i Jalalabad öster om Kabul. Här finns ett 60-tal odlingar. De resterande 41 varmvattenodlingarna ligger i Kunduz och ett fåtal i Baghlan, Mazar-i-Sharif och Helmand.

KALLVATTENODLINGARNA är färre. En ligger i Bamiyan, en i Kapisa och en i Ghazni. Fiskodlingen vid Khargadammen är även den en kallvattenodling. Fiskarna som odlas i varmvattenodlingar är vanligtvis olika typer av karp medan kallvattenodlingar mestadels har regnbågsforell. Khalilullah berättar att fiskarna som lever i kallvatten trivs bäst i vattentemperaturer under 20 grader och varmvattensfiskar trivs bäst i vattentemperaturer runt 25-26 grader. Afghanistans olika sjöar har

varierande temperaturer och på Khalilullahs fiskodling odlar man därför sättfisk som passar till både varm- och kallvattenodlingar.

” Under torkan, 1999, gick det inte längre att odla fisk. Alla fiskar dog. Men odlingarna kom igång igen. Men snart förstördes fiskodlingarna än en gång. Denna gång var det USA:s bomber.

fisken som vi odlar här. Idén är att vi säljer fisken till ett lågt pris till odlarna och i vissa fall ger vi till och med bort den till odlare som startar upp ny verksamhet.

De största orosmolnen, enligt Khalilullah, är att olika NGO:s har givit lokala fiskodlare både finansiellt och tekniskt stöd, men sedan bara ”försvunnit” som han förklarar det.

– Det finns ingen uppföljning och odlarna har ingenstans att vända sig när de stöter på tekniska eller finansiella problem och det är ett stort problem för oss som arbetar i den här branchen, förklarar han.

När det gäller hans eget projekt vid Khargadammen så oroar han sig mest för hur de ska ha råd att köpa

Den gemensamma nämnaren för alla odlingarna runt om i landet, vare sig de är varm- eller kallvattenodlingar, är att de i framtiden ska producera matfisk. Grundidén är enkel, förklarar Khalilullah:

– Det är Jordbruksministeriet som bestämmer priset för sätt-

det viktiga fiskfodret som både är dyrt och måste importeras från Iran, om det franska stödet försvinner i framtiden. Khalilullah förklarar också att det inte finns en professionell utbildning för dem som är intresserade att lära sig mer om fiskodling. Bristen på utbildning inom området gör att det är svårt att hitta lämplig personal och han önskar att det i framtiden kommer att finnas kurser i fiskodling på ingenjörsfakulteten på Kabuls universitet.

TROTS VISSA HINDER och svårigheter som projektet står inför, vare sig det är kopplade till ekonomiska, praktiska eller klimatproblem, så är Khalilullah entusiastisk och förvåntansfull inför framtiden.

– Här i Afghanistan brukar man kalla fisk för ”det hälsosamma köttet”. Min dröm är att varje afghansk familj ska ha chansen att köpa och äta fisk från våra egna sjöar minst två gånger i veckan. Det är både hälsosamt och det smakar delikat, säger Khalilullah glatt.

Och han ser ljus på framtiden.

– Efter bara fyra månaders arbete med projektet ser jag ett stort intresse för att starta upp nya fiskodlingar runt om i landet. Jag tror mycket på fiskodling i framtiden och om vi jobbar hårt tror jag att mina drömmar kan gå i uppfyllelse. ■

Malin Lager är informatör vid SAK kontor i Kabul.

